

Євген Ю. Автухов¹, Наталія П. Мешко²

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНОГО КАПІТАЛУ У РОЗВИТОК ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ УКРАЇНИ

В умовах зміцнення економічної взаємодії між країнами з'явилась необхідність у досягненні глобальних цілей в царині інтернаціоналізації виробництва. Для цього необхідно сфокусуватись на розвитку існуючих і набутті нових світогосподарських зв'язків на засадах економічної доцільності та національних пріоритетів. Досягнення таких цілей на даному етапі розвитку економіки України потребує залучення приватних інвестицій у розвиток виробництв, які мають можливості трансграничної співпраці.

Наразі, в Україні поки ще не сформовано послідовної стратегії розбудови транскордонного співробітництва на умовах партнерства з приватними інвесторами. При цьому, кількість науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо посилення стимулювання та регулювання інвестиційної діяльності в контексті залучення приватного капіталу у розвиток експортної діяльності транскордонних регіонів України є низькою, що є наслідком незначної кількості наукових робіт за темою.

Базуючись на результатах дослідження було виявлено, що товарна структура експорту має досить обмежену галузеву диверсифікацію; при позитивній тенденції обсягів експорту важко стверджувати про високу інтенсивність експортної діяльності високотехнологічних підприємств; враховуючи, що товарна структура експорту має незначну додану вартість, доцільно прогнозувати, що ці сфери діяльності не є достатньо привабливими для залучення приватного капіталу.

Також сформовано перелік найбільш перспективних напрямків у сфері приватного інвестування та надано рекомендації щодо подальшого збільшення якісних і кількісних показників трансграничної співпраці.

Для досягнення зазначених цілей рекомендовано рухатися у напрямку спрощення проведення експортно-імпортних операцій, імплементувати Угоди про вдосконалення умов торгівлі у сфері трансграничної співпраці, спрямувати приватні інвестиції на прикордонне співробітництво з місцевими громадами Польщі, Угорщини та Словаччини, з якими укладені відповідні угоди.

Ключові слова: приватний капітал; експорт; розвиток транскордонного співробітництва; проектний підхід.

Рис. 1. Табл. 3. Літ. 11.

DOI 10.32752/1993-6788-2019-1-220-15-23

Евгений Ю. Автухова, Наталья П. Мешко

ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ЧАСТНОГО КАПИТАЛА В РАЗВИТИЕ ЭКСПОРТНЫХ ОПЕРАЦИЙ УКРАИНЫ

В условиях укрепления экономического взаимодействия между странами появилась необходимость в достижении глобальных целей в области интернационализации производства. Для этого необходимо сфокусироваться на развитии существующих и приобретении новых хозяйственных связей на основе экономической целесообразности и национальных приоритетов. Достижение таких целей на данном этапе развития экономики Украины требует привлечения частных инвестиций в развитие производств, имеющих возможности трансграничного сотрудничества.

В Украине пока еще не сформирована последовательная стратегия развития трансграничного сотрудничества на условиях партнерства с частными инвесторами.

¹ Dnipro National University of Oles' Gonchar. Dnipro. Ukraine.

² Dnipro National University of Oles' Gonchar. Dnipro. Ukraine.

При этом, имеем недостаточное количество научно обоснованных практических рекомендаций по усилению стимулирования и регулирования инвестиционной деятельности в контексте привлечения частного капитала в развитие экспортной деятельности приграничных регионов Украины, что является следствием незначительного количества научных работ по теме.

Основываясь на результатах исследования было выявлено, что товарная структура экспорта имеет достаточно ограниченную отраслевую диверсификацию; при положительной тенденции объемов экспорта трудно утверждать о высокой интенсивности экспортной деятельности высокотехнологических предприятий; также, учитывая, что товарная структура экспорта имеет незначительную добавленную стоимость, целесообразно прогнозировать, что эти сферы деятельности не являются достаточно привлекательными для привлечения частного капитала.

Помимо этого, сформирован перечень наиболее перспективных направлений в сфере частного инвестирования и даны рекомендации по дальнейшему увеличению качественных и количественных показателей трансграничного сотрудничества.

Для достижения указанных целей рекомендуется двигаться в направлении упрощения проведения экспортно-импортных операций, имплементировать Соглашения о совершенствовании условий торговли в сфере трансграничного сотрудничества, направить частные инвестиции на приграничное сотрудничество с местными общинами Польши, Венгрии и Словакии, с которыми заключены соответствующие соглашения.

Ключові слова: приватний капітал; експорт; розвиток транскордонного співробітництва; проектний підхід.

Evgeniy Yu. Avtukhov, Nataliya P. Meshko

PROSPECTS OF PRIVATE CAPITAL INVESTMENT IN THE DEVELOPMENT OF UKRAINE'S EXPORT OPERATIONS

In the context of increased economic interaction between countries, there is a need to achieve global goals in the field of internationalization of production. To do this, it is necessary to focus on the development of existing and the acquisition of new global economic relations based on economic feasibility and national priorities. Achieving such goals at this stage of development of the Ukrainian economy requires attracting private investment in the development of industries that have the potential of cross-border cooperation.

A coherent strategy for building cross-border cooperation in partnership with private investors has not yet been established in Ukraine. At the same time, we have not enough scientifically substantiated practical recommendations on the stimulation and regulation of investment activity in the context of private capital and the development of the export activity of cross-border regions of Ukraine.

Based on the results of the study, it was found that the commodity structure of exports has rather limited sectoral diversification; with the trend of export growth we do not register high intensity of export activity of high-tech enterprises; Given that the commodity structure of exports has little added value, this activity cannot be considered as the right way to raise private capital.

Also, a list of the most promising areas for private investments has been created and recommendations have been made to further increase the qualitative and quantitative indicators of cross-border cooperation.

To achieve these goals, it is recommended to move towards simplification of export-import operations, to implement Agreements on improving the conditions of trade in the field of cross-border cooperation, to direct private investments for cross-border cooperation with the local communities of Poland, Hungary, and Slovakia, with which the agreements are already concluded.

Keywords: private capital; export; development of cross-border cooperation; project approach.

Peer-reviewed, approved and placed: 10.10.2019.

Постановка проблеми. Сучасне світове суспільство характеризується зміцненням взаємодії між країнами. Тенденція до активізації взаємодії підсилюється необхідністю розв'язання глобальних проблем, які виникають перед людством. Найбільш глибокою основою закріплення цілісності світу є взаємозалежність країн в економічній сфері. Жодна країна в світі не може повноцінно існувати, якщо вона не розвиває світогосподарські зв'язки на засадах економічної доцільності та національних пріоритетів. Найважливішою рисою розвитку сучасного світового господарства вважається інтернаціоналізація виробництва, зростання економічної взаємозалежності держав, перехід цивілізованих країн від замкнених національних господарств до економік відкритого типу. Одна з форм прояву відкритості – міжнародна економічна інтеграція, яку можна розглядати як вищу форму інтернаціоналізації в економіці.

Одним з наслідків процесу перетворень в нашій країні є різке зростання кількості підприємств, які беруть активну участь у різних напрямках зовнішньоекономічної діяльності. Для України стратегічно важливо збільшення експорту продукції через залучення приватних інвестицій у розвиток виробництв, які мають можливості трансграничної співпраці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення проблем розвитку інвестиційної діяльності та сфери зовнішньої торгівлі є об'єктом дослідження багатьох наукових шкіл в Україні та за її межами. До переліку відомих робіт доцільно віднести дослідження таких загальновідомих авторів, як: Т. Пікетті, Є. Брігхем, А. Фішер, З. Боді. Аналіз заходів із залучення іноземних інвестицій проводили такі вітчизняні науковці: Є. Бойко, В. Волошина, Ю. Коваленко, Д. Лук'яненко, О. Мозговий, А. Пересада, А. Філіпенко. Зазначимо, що сьогодні представлено невелику кількість науково обґрунтованих практичних рекомендацій щодо посилення стимулювання та регулювання інвестиційної діяльності в контексті залучення приватного капіталу у розвиток експортної діяльності транскордонних регіонів України. Рішення цієї проблеми досліджувалося такими науковцями як С. М. Ткач [1], А. Гайдуцький [2], Л.Є. Сімків, Н.Ю. Потьомкіна [3], В.В. Томарева-Патлахова [4], А. Бойко [5], І.А. Чухно [6]. Огляд наукових публікацій свідчить, що в Україні поки ще не сформовано послідовної стратегії розбудови транскордонного співробітництва на умовах партнерства з приватними інвесторами.

Мета дослідження. За оцінками вітчизняних аналітиків та науковців, у інвестиційній політиці з управління приватним капіталом приваляють проектно-орієнтовані підходи. Метою статті є проведення аналізу стану та обґрунтування пріоритетних сфер розвитку транскордонної торгівлі на засадах залучення приватного капіталу.

Основні результати дослідження. За статистикою EBAN, середній приватний інвестор вкладає в проекти близько 25 тис євро, але чеки деяких угод сягають кількох мільйонів доларів. 63% європейських бізнес-ангелів інвестують на етапі посівних інвестицій. Ключові сфери для вкладень – Фінтех, ІТ і охорону здоров'я. За даними асоціації бізнес-ангелів UAngel, середній чек українського бізнес-ангела в угоді становить 20-60 тис дол. Українським ангелам-інвесторам найбільш цікаві електронна комерція,

онлайн-сервіси, програмне забезпечення, великі дані, Фінтех і аналітика. Для порівняння: в закритому клубі для приватних інвесторів iClub, який створив фонд TA Ventures, мінімальна інвестиція в угоду починається з 25 тис. дол. [7].

Стан та тенденції розвитку експортної діяльності в Україні визначаються інвестиційною активністю підприємств у розвиток експорто-орієнтованих виробництв. Враховуючи те, що в Україні питома вага державних підприємств постійно зменшується і зараз складає менше 3 відсотків, то доцільно зробити висновок, що в основі інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств задіяно приватний капітал.

У товарній структурі експорту України у період 2007-2017 рр. найбільшою товарною групою є чорні метали (табл. 1). За роки членства в СОТ скоротилася частка виробів з чорних металів, ядерних реакторів, котлів, обладнання і механічних пристроїв тощо.

Таблиця 1. Динаміка товарної структури експорту України у період 2007-2017 рр., складено автором за матеріалами [8]

Товарна група	2007 рік		Товарна група	2009 рік		Товарна група	2017 р.	
	Обсяг, млрд дол. США	Частка, %		Обсяг, млрд дол. США	Частка, %		Обсяг, млрд дол. США	Частка, %
HS72	16,73	33,95	HS72	10,25	19,01	HS72	8,67	19,96
HS73	2,91	5,91	HS10	3,56	6,60	HS10	6,50	14,97
HS84	2,74	5,55	HS84	2,79	5,17	HS15	4,61	10,62
HS27	2,63	5,34	HS85	2,23	4,13	HS26	2,74	6,30
HS85	2,24	4,54	HS27	2,13	3,95	HS85	2,55	5,87
HS86	1,84	3,74	HS73	1,95	3,61	HS12	2,06	4,74
HS15	1,72	3,49	HS15	1,80	3,33	HS84	1,69	3,90
HS31	1,33	2,69	HS26	1,34	2,49	HS44	1,20	2,77
HS28	1,16	2,34	HS12	1,04	1,93	HS23	1,05	2,42
HS26	1,11	2,24	HS31	0,86	1,59	HS73	0,89	2,06
Інші групи	14,90	30,22	Інші групи	25,98	48,19	Інші групи	11,46	26,38

Натомість збільшилася частка злаків, жирів та олій тваринного або рослинного походження, руд, шлаків та золи, електричних машин і устаткування та їх частин, деревини та виробів з неї, залишків і відходів харчової промисловості та готових кормів для тварин (табл. 1).

У географічній структурі експорту України зменшилася частка РФ у експорті у 2,76 рази, а Казахстан перестав входити у першу десятку торговельних партнерів України з експорту (табл. 2).

Окрім країн ЄС, Україна у 2017 році експортувала свою продукцію у Туреччину, Єгипет, Індію і Китай. Найбільшу частку у структурі продовольчого експорту України займали такі товарні позиції, як соняшникова олія – 9,98% у загальному експорті України, кукурудза – 6,92% пшениця – 6,39%, соєві боби – 2,45%, насіння рапсу – 2,04%. У структурі непродовольчого імпорту найбільшу частку займали залізні руди та концентрати – 5,99%, напівфабрикати із заліза та нелегованої сталі – 5,88%,

прокат із заліза та нелегованої сталі – 4,08%, електричні трансформатори та статичні перетворювачі – 3,05%, феросплави – 2,58%.

Таблиця 2. Географічна структура експорту України у період 2007-2017 рр., складено автором за матеріалами [8]

2007 рік			2009 рік			2017 р.		
Країна	Обсяг, млрд. США	Частка, %	Країна	Обсяг, млрд. дол. США	Частка, %	Країна	Обсяг, млрд. дол. США	Частка, %
РФ	12,67	25,70	РФ	9,80	18,18	РФ	3,94	9,08
Туреччина	3,65	7,39	Туреччина	3,56	6,61	Польща	2,73	6,28
Італія	2,68	5,43	Єгипет	2,86	5,31	Туреччина	2,51	5,79
Німеччина	1,64	3,34	Китай	2,67	4,96	Італія	2,48	5,72
Польща	1,64	3,32	Польща	2,65	4,91	Індія	2,21	5,08
Білорусь	1,56	3,17	Італія	2,47	4,58	Китай	2,13	4,90
Казахстан	1,43	2,91	Індія	1,82	3,37	Єгипет	1,83	4,22
Угорщина	1,24	2,51	Білорусь	1,62	3,00	Німеччина	1,76	4,04
США	1,06	2,15	Німеччина	1,59	2,95	Нідерланди	1,69	3,88
Молдова	0,91	1,85	Угорщина	1,51	2,80	Угорщина	1,33	3,06
Інші країни	20,82	42,24	Інші країни	23,37	43,34	Інші країни	20,82	47,95

Приведена офіційна статистика дозволяє зробити декілька висновків. По-перше, товарна структура експорту має досить обмежену галузеву диверсифікацію. По-друге, при позитивній тенденції обсягів експорту важко стверджувати про високу інтенсивність експортної діяльності високотехнологічних підприємств. По-третє, враховуючи що товарна структура експорту має не значну додану вартість, доцільно прогнозувати, що ці сфери діяльності не є достатньо привабливими для залучення приватного капіталу.

Експерти та науковці у сфері дослідження приватних інвестицій [9, 10] зазначають, що в Україні є значний потенціал, який доцільно спрямувати у сферу виробництва. За минулий рік тільки в iClub звернулися понад 200 українських компаній в пошуках інвестицій, переваги віддавалися перспективним проектам – прокоментувала ситуацію на ринку координатор інвестиційного проекту UAngel [9]. Об'єднуючись, індивідуальні інвестори отримують можливість вкладати капітали в глобальні проекти. Крім того, це дозволяє знижувати інвестиційні ризики за рахунок експертизи засновників і партнерів. Адміністрація асоціацій і клубів бере на себе організаційні моменти при проведенні стартап-баттлів і відфільтровує тільки релевантні пропозиції від компаній. В Україні є кілька таких організацій.

Найбільша активність спільного приватного інвестування спостерігається у сфері розвитку інфраструктурних проектів, зокрема будівельної галузі. Будівельна галузь тісно пов'язана з іншими галузями промисловості: будівництво виробничих потужностей, складських та офісних приміщень,

логістичних та інженерних мереж тощо [11]. Аналітики ринку відзначають, зокрема, зростання ринку виробництва тротуарної плитки, що обумовлено програмами благоустрою територій за рахунок бюджетів місцевих громад та облаштування приватних комерційних об'єктів (рис. 1)

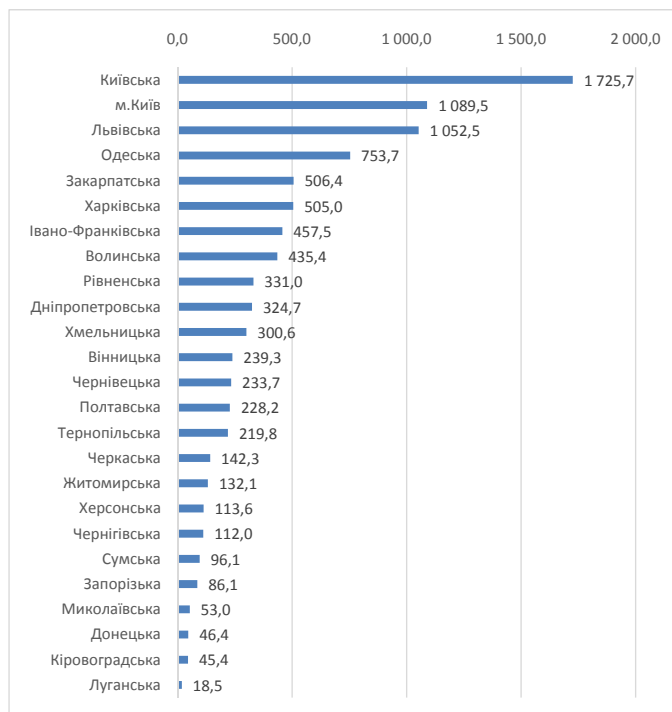

Рис. 1. Обсяги виробництва та реалізації тротуарної плитки в Україні, в розрізі регіонів, тис. кв. м [11]

Для приватних інвесторів орієнтованих на трансграничну торгівлю особливий інтерес мають виробничі потужності з виробництва тротуарної плитки в Івано-Франківській області. Проведені дослідження показали, що ринок виробництва тротуарної плитки в області у 2018 році досяг 457 тис. кв. м. і складається з двох сегментів:

- «вільного» ринку, на якому відбувається реалізація тротуарної плитки приватним замовникам – як правило, будівним компаніям, посередникам та окремим особам, які використовують її для облагородження власних ділянок, садів та господарств..

- ринку замовлень підприємств державної та комунальної власності, які відбуваються на тендерній основі через систему державних закупівель.

Загалом, в Івано-Франківській області, в період 2016-2018 рр. найбільшими гравцями були 6 підприємств – ТОВ «УНІБРУК», ТЗОВ Веселка-ІФ, Кахелина, Моноліт Брук, ТОВ "Гарант Плюс Буд" та ТоМаш. Також в кожному районі є багато локальних виробників постачальників (ФОПів). У

листопаді 2017 відбулося відкриття нового заводу - UNIBRUK® з потужністю виробництва 600 тис. кв. м тротуарної бруківки на рік. В 2017 році спостерігається значне збільшення ємності ринку в грошовому еквіваленті (+20%), що пов'язане більшою мірою зі збільшенням ціни реалізації на тротуарну плитку. Отже, наразі пропозиція виробництва на ринку тротуарної бруківки Івано-Франківської області значно перевищує попит.

Також слід зазначити, що в Закарпатській та Чернівецькій області є місцеві крупні виробники тротуарної плитки і тому в цих регіонах спостерігається дуже високий рівень конкуренції. Розрахований індекс Херфіндала – Хіршмана, для ринку тротуарної плитки в Івано-Франківській області, складає 1382 одиниці. Оскільки показник знаходиться в рамках 1000-1800 одиниць, можна зробити висновок, що ринок характеризується як середньо-концентрований. В галузі присутня значна кількість гравців, тому рівень конкуренції оцінюється як високий. Вихід на цей ринок містить значні бар'єри та практично неможливий. Тому для приватних інвесторів вихід на ринок може бути за рахунок поглинання готового бізнесу.

Проте, вдалося з'ясувати, що тротуарна плитка, хоч і в незначних обсягах, імпортується підприємствами Львівської області – так, за 2017 рік, було імпортовано продукції даного виду на суму 1,8 млн. грн. Найбільшою популярністю там користується кольорова тротуарна плитка польського виробництва, ТМ «Promenada» (табл. 3).

Таблиця 3. Імпорт тротуарної плитки підприємствами Львівської області, в 2017 році, складено автором за матеріалами [8]

Продукція	Імпорт, кг	Імпорт, грн	Країна - постачання	Покупець
Тротуарна плитка	81 910	278 307	Польща	ТзОВ "БМ-Рубін" (м. Городок, Львівська обл)
Плитка бруківочна бетонна	111 775	285 200	Польща	ФОП Бойко Ірина Михайлівна (Пустомитський район, Львівська обл)
Плитка бруківочна бетонна	105 669	205 247	Польща	ФОП Дем'янович Ростислав Михайлович (Жовківський район, Львівська обл.)
Плитка бруківочна бетонна	299 073	905 630	Польща	ФОП Мильо Оксана Володимирівна (Жовківський район, Львівська обл.)
Бруківка бетонна	44 111	126 185	Польща	ФОП Вовк Любов Степанівна (Пустомитський район, Львівська обл.)
Всього	642 537	1 800 569		

Виходячи з результатів аналізу, доцільно рекомендувати спрямування приватних інвестицій на прикордонне співробітництво з місцевими громадами Польщі, Угорщини та Словаччини, з якими укладені відповідні

угоди. Також доцільно звернути увагу на переваги споживачів сусідніх областей, і можливо, спрямувати виробництво на задоволення цих потреб.

Висновки. Важливим кроком для збільшення експорту України є покращення умов зовнішньої торгівлі. Розрахунки ВЕФ свідчать про те, що спрощення проведення експортно-імпортних операцій може, зокрема, сприяти зростанню міжнародної торгівлі на 3–5% [8]. За даними СОТ, участь країни у глобальних ланцюгах доданої вартості і її темпи економічного зростання є взаємопов'язаними величинами як для країн, що розвиваються, так і для розвинених держав. Угода про спрощення умов торгівлі, яка була прийнята на Міністерській конференції у Найробі, є надзвичайно актуальною для України. Уряду України варто зайняти активнішу позицію у вдосконаленні процедур торгівлі, зокрема імплементації Угод про вдосконалення умов торгівлі у сфері транскордонної співпраці.

1. *Ткач С.М.* Ключові ризики та можливості для інвесторів України з країн Європейського Союзу в умовах зони вільної торгівлі / С. Ткач. Режим доступу: <http://ird.gov.ua/irdp/e20150605.pdf>

2. *Гайдуцький А.* Герої нашої економіки / А. Гайдуцький // Дзеркало тижня, №8, 2018, [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.dt.ua/macrolevel/pro-principi-suchasnoyi-politiki-regionalnogo-rozvitku281358_.html

3. *Сімків Л.Є.* Особливості залучення іноземних інвестицій в регіонах України: проблеми та шляхи їх розв'язання [Електронний ресурс] / Л.Є. Сімків, Н.Ю. Потьомкіна // Глобальні та національні проблеми економіки 2017. №15 С. 404-408.

4. *Томарева-Патлахова В.В.* Стимулювання інноваційно-технологічного розвитку регіонів / В. В. Томарева-Патлахова // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво: наук.-вироб. журн. 2012. N 2. С. 196- 201.

5. *Бойко А.* Планування регіонального розвитку в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2017/01/3.pdf>.

6. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 № 385 // Офіц. вісн. України. 2014. №70. С. 23. (Ст. 1966, код акту 73740/2014).

7. *Чухно І. А.* Стратегічне планування як інструмент забезпечення сталого розвитку регіону / І.А. Чухно // Вдосконалення результативності політики економічного зростання: теорія, організація та методика: Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції для студентів, аспірантів та молодих учених, Київ, 11-12 листопада 2016 р.: у 2 ч. Київ: Аналітичний центр «Нова Економіка», 2016. Ч. 1. С. 100-102.

8. Офіційно: Україна поднялась в рейтинге Doing Business. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/business/oficialnoukraina-podnyalas-vreytinge-doing-business-1068371.html>.

9. *Мешко Н. П.* Оцінка факторів впливу на експортний потенціал ринку високотехнологічних послуг країн Європейського Союзу / Н. П. Мешко, Д. М. Щитов // Економічний простір: Збірник наукових праць. Дніпропетровськ : ПДАБА, 2014. № 84. С. 28-36.

10. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://internetua.com/casatne-investory-vkladvauat-million-v-ukrainskii-it-bizne>

11. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.bfc.in.ua/>

1. *Tkach S.M.* Kliuchovi ryzyky ta mozhlyvosti dlia investoriv Ukrainy z krain Yevropeiskoho Soiuzu v umovakh zony vilnoi torhivli /S. Tkach. Rezhym dostupu: <http://ird.gov.ua/irdp/e20150605.pdf>

2. *Haidutskyi A.* Heroi nashoi ekonomiky / A. Haidutskyi //Dzerkalo tyzhnia, №8, 2018, [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: https://www.dt.ua/macrolevel/pro-principi-suchasnoyi-politiki-regionalnogo-rozvitku281358_.html

3. *Simkiv L.Ie.* Osoblyvosti zaluchennia inozemnykh investytsii v rehionakh Ukrainy: problemy ta shliakhy yikh rozv'iazannia [Elektronnyi resurs] / L.Ie. Simkiv, N.Iu. Potomkina // Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky 2017. №15 S. 404-408.

4. *Tomareva-Patlakhova V.V.* Stymuliuvannya innovatsiino-tekhnologichnoho rozvytku rehioniv / V. V. Tomareva-Patlakhova // Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpryemnytstvo: nauk.-vyrob. zhurn. 2012. N 2. S. 196- 201.

5. *Boiko A.* Planuvannya rehionalnoho rozvytku v Ukraini [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2017/01/3.pdf>.

6. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na period do 2020 roku: postanovoioi Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 6 serpnia 2014 № 385 // Ofits. visn. Ukrainy. 2014. №70. S. 23. (St. 1966, kod aktu 73740/2014).

7. *Chukhno I. A.* Stratehichne planuvannya yak instrument zabezpechennia staloho rozvytku rehionu / I. A. Chukhno // Vdoskonalennia rezultatyvosti polityky ekonomichnoho zrostantia: teoriiia, orhanizatsiia ta metodyka: Zbirnyk tez naukovykh robit uchasnykiv mizhnarodnoi nauково-praktychnoi konferentsii dlia studentiv, aspirantiv ta molodykh uchenykh, Kyiv, 11-12 lystopada 2016 r.: u 2 ch. Kyiv: Analytychnyi tsentr «Nova Ekonomika», 2016. Ch. 1. S. 100-102.

8. Ofytsyalno: Ukrayna podnialas v reitynhe Doing Business. URL: <https://www.segodnya.ua/economics/business/oficialnoukraina-podnyalas-vreytinge-doing-business-1068371.html>.

9. *Meshko N. P.* Otsinka faktoriv vplyvu na eksportnyi potentsial rynku vysokotekhnologichnykh posluh krain Yevropeiskoho Soiuzu / N. P. Meshko, D. M. Shchytov // Ekonomichnyi prostir: Zbirnyk naukovykh prats. Dnipropetrovsk : PDABA, 2014. № 84. S. 28-36.

10. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://internetua.com/csastne-investory-vkladvauat-million-v-ukrainskii-it-bizne>

11. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.bfc.in.ua/>